

บทความวิจัย

เรื่อง การปรับตัวของชามูไรในช่วงปลายสมัยโทกูงาวะ (ค.ศ. 1603 - ค.ศ. 1880)

โดย

นางสาววรฤทัย ดุสิตศิริพรสถิต

รหัสนักศึกษา 05590714

บทความวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาอักษรศาสตร์บัณฑิต

สาขาวิชาเอเชียศึกษา คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

ปีการศึกษา 2562

ลิขสิทธิ์ของคณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

ชื่อเรื่องบทความวิจัย	การปรับตัวของชามูไรในช่วงปลายสมัยโทกุงาวะ (ค.ศ. 1603 - ค.ศ. 1880)
ผู้เขียน	นางสาววรฤทัย ดุสิตศิริพรสถิต
อาจารย์ที่ปรึกษาบทความวิจัย	อาจารย์ ดร. เพชรดา ชุนอ่อน
สาขาวิชา	เอเชียศึกษา คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์
ปีการศึกษา	2562

บทคัดย่อ

บทความวิจัยเรื่อง “การปรับตัวของชามูไรในช่วงปลายสมัยโทกุงาวะ (ค.ศ. 1603 - ค.ศ. 1880)” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการเปลี่ยนแปลงของระบบราชการและระบบการเมืองในช่วงยุคโทกุงาวะและสมัยตอนต้นของเมจิและศึกษาบทบาทและสถานะของชามูไรในยุคโทกุงาวะและสมัยตอนต้นของเมจิ

ผลการศึกษาพบว่า การปรับตัวและการเปลี่ยนแปลงของชามูไรเริ่มเกิดขึ้นในช่วงปลายสมัยโทกุงาวะ เนื่องจากรัฐบาลโทกุงาวะสามารถปกครองญี่ปุ่นมาได้อย่างสงบสุขจึงทำให้บ้านเมืองปราศจากศึกสงครามทั้งภายในและภายนอกประเทศทำให้บรรดาชามูไรไม่ได้ทำสงคราม ชามูไรบางส่วนจึงปรับตัวโดยการไปเป็นนักวิชาการและหันมาประกอบธุรกิจการค้า จนกระทั่งเมื่อโชกุนคนสุดท้ายโทกุงาวะ โยชิโนบุ ยอมคืนอำนาจให้จักรพรรดิเมจิ รัฐบาลกลางบังคับให้เดเมียวต้องลดจำนวนชามูไรในสังกัดลงเป็นผลให้จำนวนโรนินหรือชามูไรที่ไร้สังกัดเพิ่มมากขึ้นและเมื่อเกิดการปฏิรูปเมจิเพื่อจัดระเบียบทางสังคมและการทหาร มีศูนย์กลางอำนาจอยู่ที่จักรพรรดิ ระบอบโชกุนจึงถูกล้มล้างไปทำให้ชนชั้นชามูไรถูกลดบทบาทลงตามไปด้วย รัฐบาลเมจิจึงจัดตั้งนโยบายฟื้นฟูชามูไรเพื่อให้ชามูไรที่ยังหลงเหลืออยู่มีรายได้และมีการจ้างงานเกิดขึ้น จนในท้ายที่สุดรัฐบาลประกาศยกเลิกระบอบชนชั้น จัดตั้งระบบเกณฑ์ทหารเข้ามาแทนที่ ชามูไรที่ยังหลงเหลืออยู่อาสาไปเป็นทหารรวมถึงคนที่เคยเป็นชามูไรได้เข้าไปรับใช้คณะรัฐบาล ชามูไรจึงค่อย ๆ ถูกลดบทบาทลงจนในท้ายที่สุดชนชั้นชามูไรก็ล่มสลายไป

คำสำคัญ : ชามูไร, การปรับตัวของชามูไร, โทกุงาวะ, เมจิ

กิตติกรรมประกาศ

บทความวิจัยเรื่องการปรับตัวของชาวมุโรในช่วงปลายสมัยโทกูงาวะ (ค.ศ. 1603 - ค.ศ. 1880) เป็นส่วนหนึ่งของรายวิชา 450112 การศึกษาเอกเทศ (INDEPENDENT STUDY)

บทความวิจัยฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยดี เนื่องจากได้รับความกรุณาจากอาจารย์ ดร. เพชรดา ชุนอ่อน อาจารย์ที่ปรึกษางานวิจัย ที่คอยเอาใจใส่ในการให้คำปรึกษา คำแนะนำ ตลอดจนการปรับปรุงแก้ไข ข้อผิดพลาดต่าง ๆ ตั้งแต่ขั้นตอนการกำหนดหัวข้อจนบทความวิจัยฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี ผู้วิจัยขอขอบพระคุณอาจารย์อย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ขอขอบคุณพ่อ แม่ พี่สาว และเพื่อน ๆ ที่คอยให้ความช่วยเหลือ ให้คำแนะนำ ตลอดจนให้กำลังใจเสมอมา ขอขอบคุณคุณคุณเตนล์และคุณแจมินซึ่งเป็นพลังใจให้การศึกษาวิจัยฉบับนี้ลุล่วงไปได้ด้วยดี และขอบคุณตัวเองที่อดทนและพยายามมาโดยตลอดจนบทความวิจัยฉบับนี้เสร็จสมบูรณ์

ผู้วิจัยหวังว่า บทความวิจัยฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้ที่สนใจและต้องการศึกษา หากมีข้อบกพร่องประการใด ผู้วิจัยก็ขออภัยไว้ ณ ที่นี้

วรฤทัย ดุสิตศิริพรสถิต

สารบัญ

บทคัดย่อ.....	ก
กิตติกรรมประกาศ.....	ข
สารบัญ.....	ค
การปรับตัวของชาวมุสลิมในช่วงปลายสมัยโทกุงาวะ (ค.ศ. 1603 - ค.ศ. 1880)	1
บรรณานุกรม.....	18
ประวัติย่อผู้วิจัย.....	20

การปรับตัวของชาмуไรในช่วงปลายสมัยโทกูงาวะ (ค.ศ. 1603 - ค.ศ. 1880)

บทนำ

ชาмуไร คือ นักรบโบราณของญี่ปุ่นหรือทหาร จัดเป็นชนชั้นซึ่งมีเกียรติ เป็นที่นับถือและยำเกรงของคนในสังคม ชาмуไรมีขึ้นครั้งแรกในสมัยเอ็ดโงะ ช่วงเวลานั้นชาмуไรยังเป็นเพียงกลุ่มคนที่ได้รับการว่าจ้างให้มาปราบชนพื้นเมืองในแถบภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผู้ว่าจ้าง ได้แก่ เจ้าของที่ดินซึ่งมีทรัพย์สินสมบัติมากมายเมื่อชนพื้นเมืองถูกปราบ นักรบเหล่านี้จึงถูกว่าจ้างต่อโดยตระกูลที่มีอำนาจทางการเมืองให้คอยรักษาความปลอดภัยและเก็บภาษีจากประชาชน จึงเกิดเป็นกองกำลังนักรบขึ้นมาจนทำให้ชาмуไรมีบทบาททางสังคมมากขึ้นจนเกิดเป็นชนชั้นชาмуไร

เมื่อตระกูลโทกูงาวะปกครอง (ค.ศ. 1603) ญี่ปุ่นไม่ติดต่อกับชาติตะวันตกและภายในประเทศมีการดำเนินทางการค้าและพัฒนาอุตสาหกรรมและเกษตรกรรม บ้านเมืองจึงสงบสุข ปราศจากศึกสงครามทั้งภายในและภายนอกประเทศ ทำให้ชาмуไรไม่ได้ทำหน้าที่ของตน คือ การออกรบและการทำสงคราม ชาмуไรจึงไม่มีรายได้ เศรษฐกิจตกต่ำ ชาмуไรตกงาน เมื่อเศรษฐกิจตกต่ำทำให้ประชาชนเริ่มเสื่อมศรัทธาในตัวโชกุน ประชาชนจึงรวมตัวกันต่อต้านรัฐบาลโชกุน จนท้ายที่สุด โชกุนโทกูงาวะ โยชิโนบุ ยอมสวามิภักดิ์ต่อจักรพรรดิเมจิและลงจากตำแหน่ง ถือเป็นวันที่สิ้นสุดการปกครองระบอบโชกุนอย่างเป็นทางการ

ในช่วงปลายสมัยโทกูงาวะ การปรับตัวและการเปลี่ยนแปลงของชาмуไรเกิดขึ้นเมื่อโทกูงาวะเริ่มเสื่อมลง โชกุนหมดบทบาทลง เนื่องจากจักรพรรดิเมจิยึดอำนาจคืนทำให้ชาмуไรที่มีสถานะเป็นนักรบเริ่มลดบทบาทลงจนทำให้ชนชั้นชาмуไรเริ่มล่มสลาย ชาмуไรจึงต้องปรับตัวเพื่อให้เข้ากับบริบททางการเมืองและสังคมที่เปลี่ยนไป โดยบางส่วนสามารถปรับตัวได้โดยการไปเรียนหนังสือ ได้เข้ารับใช้คณะรัฐบาล เนื่องจากชาмуไรสามารถอ่านออกเขียนได้และมีการศึกษา ในขณะที่เดียวกันชาмуไรบางส่วนที่ไม่ยอมรับการเปลี่ยนแปลงหรือไม่สามารถปรับตัวให้เข้ากับบริบททางสังคมที่เปลี่ยนไปได้จึงกลายเป็นชาмуไรไร้นายหรือโรนินซึ่งสาเหตุที่ทำให้ชาмуไรเหล่านี้กลายมาเป็นโรนินมาจากการที่เจ้านายของพวกเขาชาмуไรล่มสลายหรือสูญเสียความนิยมหรือสิทธิพิเศษไปทำให้จำนวนโรนินเพิ่มมากขึ้น จนกระทั่งเข้าสู่ยุคเมจิเกิดการปฏิรูปเมจิเพื่อล้างระบอบโชกุนจึงทำให้ชนชั้นชาмуไรเริ่มหมดบทบาทลงไปในที่สุด

จากที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงใคร่ศึกษาการเปลี่ยนแปลงของระบบราชการและระบบการเมืองในช่วงยุคโทกูงาวะและสมัยตอนต้นของเมจิและศึกษาบทบาทและสถานะของชามุโรในยุคโทกูงาวะและสมัยตอนต้นของเมจิ

ภูมิหลังของประวัติศาสตร์ญี่ปุ่น

ชาวญี่ปุ่นอยู่อาศัยกันเป็นชนเผ่า มีศูนย์อำนาจทางการเมืองขนาดเล็กกระจายตัวทั่วหมู่เกาะญี่ปุ่น ต่อมารัฐเล็ก ๆ ค่อย ๆ รวมตัวกันเป็นปึกแผ่น จนกระทั่งถึงประมาณคริสต์ศตวรรษที่ 4 ชนเผ่ากลุ่มต่าง ๆ ได้ถูกรวบรวมโดยชนเผ่าที่มีชื่อตระกูลว่า ยามาโตะ จากเขตคันไซ (ใกล้จังหวัดนาระในปัจจุบัน) ผนวกและประกาศตัวเป็นผู้นำพร้อมตั้งตนขึ้นมาเป็นใหญ่ อีกทั้งอำนาจของตระกูลยามาโตะสามารถครอบงำภาคกลางและภาคตะวันตกและยังแผ่ไปถึงภูมิภาคเกาหลี (วีระชัย โชคมุกดา, 2554: 43) มีการพัฒนาทางด้านเกษตรกรรมขนาดใหญ่ ความรู้ และวิทยาการต่าง ๆ จากจีนหลั่งไหลเข้ามาเป็นจำนวนมาก เมื่อพระพุทธศาสนาได้เผยแพร่จากคาบสมุทรเกาหลีมาสู่หมู่เกาะญี่ปุ่น ในช่วงคริสต์ศตวรรษที่ 5 ชนชั้นระดับปกครองของญี่ปุ่นในขณะนั้นได้ให้การสนับสนุนอย่างเต็มที่ เมื่อเข้าสู่คริสต์ศตวรรษที่ 6 ลัทธิขงจื้อกับพุทธศาสนาได้เริ่มแพร่หลายในประเทศญี่ปุ่นจึงได้กลายมาเป็นรากฐานของวัฒนธรรมญี่ปุ่นในเวลาต่อมา และเมื่อตระกูลยามาโตะได้สถาปนาระบอบราชาธิปไตยซึ่งเป็นระบอบที่กษัตริย์เป็นผู้ปกครอง มีอำนาจสูงสุด นับตั้งแต่นั้นมาจักรพรรดิได้กลายมาเป็นผู้มีอำนาจในการครองแผ่นดินจึงทำให้ตระกูลยามาโตะเป็นตระกูลที่ยิ่งใหญ่ที่สุดและมีอำนาจสูงสุดและถือเป็นจุดเริ่มต้นในการสถาปนารัฐ

เมื่อตระกูลโชงะซึ่งเป็นขุนนางในราชสำนักของตระกูลยามาโตะต้องการเข้าไปมีอำนาจและมีอิทธิพลจึงให้หลานแต่งงานกับบุคคลในราชตระกูลยามาโตะและให้หลานชายซึ่งมีมารดามาจากตระกูลโชงะชื่อเจ้าชายโชโตะกุ ได้เป็นผู้สำเร็จราชการ ต่อจากนั้นเจ้าชายโชโตะกุได้ร่วมมือกับตระกูลโชงะเปลี่ยนแปลงกิจการบ้านเมืองที่สำคัญและมีบทบาทในการจัดทำกรวางระบบการปกครองโดยการรวมศูนย์อำนาจไว้ที่จักรพรรดิรวมถึงการเข้ามาของพุทธศาสนาทำให้อารยธรรมจีนรุ่งเรืองอย่างมากในญี่ปุ่น และเมื่อเจ้าชายโชโตะกุถึงแก่อสัญกรรม คนจากตระกูลโชงะยังคงใช้อำนาจของตนอย่างเต็มที่ทั้งยังเผด็จการและใช้ความรุนแรงต่อศัตรูไปทั่วแผ่นดิน ด้วยความพยายามที่จะรักษาอำนาจในราชสำนักและแผ่นดินของตนเองเช่นนี้ทำให้ความสัมพันธ์หรือพรรคพวกอันเป็นตระกูลขุนนางอื่น ๆ ของตระกูลโชงะ

ที่เคยมีเริ่มห่างเหินออกไปเรื่อย ๆ ในขณะเดียวกันศัตรูก็มีมากขึ้น ในท้ายที่สุดญี่ปุ่นจึงเกิดรัฐประหารเพื่อโค่นล้มอำนาจของตระกูลโชงะลง (ปัญญา วิวัฒนานันท์, 2557: 26)

ผู้ก่อการในการทำรัฐประหารครั้งนี้ที่สำคัญมี 2 คนคือจักรพรรดิเท็นจิ (ค.ศ. 668 - ค.ศ. 672) กับผู้สนับสนุนพระองค์ซึ่งเป็นนักรบคนสนิทชื่อฟูจิวะระ โนะ คะมะตะริ ในเวลาต่อมาคะมะตะริได้รับพระราชทานรางวัลโดยจักรพรรดิเท็นจิ คือ พระราชทานนามใหม่ให้แก่ตระกูลของเขาว่าฟูจิวะระและตระกูลนี้ต่อมากลายเป็นตระกูลที่มีอำนาจเหนือราชสำนักญี่ปุ่นเป็นเวลาหลายศตวรรษ เมื่อทำการรัฐประหารสำเร็จแล้วทั้งจักรพรรดิเท็นจิและขุนพลคะมะตะริเริ่มปฏิบัติการปฏิรูปบ้านเมืองโดยยังคงให้ความสำคัญกับแบบอย่างในการรวมอำนาจเข้าไว้ในส่วนกลางผ่านการประกาศในกฤษฎีกาที่เรียกว่าการปฏิรูปไทกะ ใน ค.ศ. 645 มีการปฏิรูปที่ดิน ทำลายระบบนายทุนที่ดิน ญี่ปุ่นได้เรียกชื่อประเทศของตนเป็นทางการว่า “นิฮง” ส่วนชื่อ “เจแปน” ที่เป็นภาษาอังกฤษเป็นการเลียนเสียงภาษาจีนที่ใช้เรียกญี่ปุ่น นอกจากนี้ญี่ปุ่นยังแบ่งหน่วยการปกครองใหม่ตามอิทธิพลจากจีน รวมอำนาจสู่ศูนย์กลางไว้ที่จักรพรรดิจนท้ายที่สุดการปฏิรูปไทกะล้มเหลวลง เมื่อเป็นเช่นนี้แล้วความเจริญทางเศรษฐกิจจึงลดลงจึงถือเป็นความล้มเหลวที่ต้องเปลี่ยนแปลง

ใน ค.ศ. 710 ญี่ปุ่นเข้าสู่ยุคนาระ ขณะที่บ้านเมืองเจริญรุ่งเรืองด้วยหลักกฎหมายและจริยธรรมได้ย้ายเมืองหลวงมาที่เฮโจเคียว (เมืองนาระและบริเวณใกล้เคียงในปัจจุบัน) แต่ในเวลาต่อมาเริ่มเกิดความวุ่นวายเมื่อระบบโคฉิโคมินซึ่งเป็นระบบที่รัฐบาลกลางครอบครองที่ดินทั้งหมดและปันส่วนให้กับขุนนางและชาวนา โดยที่ชาวนาต้องเสียภาษีที่ดิน เชื่อมลงเนื่องจากมีที่ดินที่ได้รับยกเว้นภาษีอยู่เป็นจำนวนมากรวมถึงความยากจนไร้ที่อยู่อาศัยของชาวนา (นิรัตติยา จันทราทิพย์, 2558: 35) อำนาจการบริหารประเทศโดยตรงได้เริ่มออกห่างจากราชสำนักญี่ปุ่นมาสู่ขุนนางในราชสำนักชัดเจนยิ่งขึ้นและเป็นการก้าวเข้าสู่บริบทของการเมืองการปกครองที่จะเปลี่ยนญี่ปุ่นให้มีลักษณะเด่นตามแบบของตนเองมากยิ่งขึ้น

เมื่อญี่ปุ่นเข้าสู่ยุคเฮอันใน ค.ศ. 794 มีการย้ายเมืองหลวงไปที่ เฮอันเคียว หรือเมืองเกียวโต ในปัจจุบันนับเป็นจุดเริ่มต้นของสมัยเฮอันซึ่งดำรงอยู่ยาวนานรุ่งเรืองและยิ่งใหญ่ที่สุดสมัยหนึ่งของพัฒนาการในประเทศญี่ปุ่น ในช่วงคริสต์ศตวรรษที่ 9 ตระกูลฟูจิวะระซึ่งเป็นตระกูลขุนนางได้ปกครองบ้านเมืองและกลายเป็นสิ่งล่อใจสำหรับตระกูลนักรบที่เป็นปรปักษ์ต่อกันในช่วงปลายยุค ได้แก่ ตระกูล

มินาโมโตะและตระกูลไทระ ในท้ายที่สุดตระกูลมินาโมโตะเป็นฝ่ายชนะสงครามโดยได้ทำลายล้างตระกูลไทระจนพินาศซึ่งเป็นกลายมาเป็นจุดจบของเฮอัน เฮอันจึงถือได้ว่าเป็นยุคสมัยเริ่มต้นของการถือกำเนิดขึ้นมาของระบอบศักดินาสวามิภักดิ์ของญี่ปุ่นและเป็นยุคที่ชามูไรเริ่มปรากฏขึ้นมา ซึ่งบทบาทของชามูไรจะมีมากและชัดเจนยิ่งขึ้นเมื่อคนจากชนชั้นชามูไรก้าวขึ้นมามีอำนาจในทางการเมืองการปกครองญี่ปุ่นในเวลาต่อมา (ปัญญา วิวัฒนานันท์, 2557: 30)

กำเนิดชามูไร

“นักรบ” หรือ ผู้มีหน้าที่ในการทำสงครามนั้น เกิดขึ้นตั้งแต่สมัยยาโยะอิ (300 ปี ก่อนคริสต์ศักราช - ค.ศ. 250) ซึ่งเป็นสมัยที่คนพื้นเมืองของญี่ปุ่นเปลี่ยนจากการยังชีพด้วยการล่าสัตว์ การทำประมงและการทำเกษตรกรรมอย่างง่าย ๆ และอพยพย้ายที่อยู่ตามแหล่งอาหารไปสู่การปลูกข้าว และเริ่มอยู่อาศัยเป็นหลักแหล่ง เมื่อเริ่มมีการปลูกข้าวอย่างแพร่หลายบนเกาะญี่ปุ่น เริ่มมีชนชั้นผู้ปกครองและผู้ถูกปกครองรวมถึงมีการต่อสู้เพื่อแย่งชิงแหล่งน้ำและแหล่งอาหารหรือที่ดินที่มีความอุดมสมบูรณ์ระหว่างหมู่บ้านต่าง ๆ ซึ่งหมู่บ้านเหล่านี้ถูกพัฒนามาเป็นอาณาจักรน้อยใหญ่จนกระทั่งมีอาณาจักรที่มีอำนาจมากที่สุด คือ อาณาจักรยามาโตะ เป็นผู้รวบรวมอาณาจักรน้อยใหญ่ไว้ภายใต้อำนาจการปกครองและเป็นต้นกำเนิดของตระกูลยามาโตะหรือตระกูลของจักรพรรดิของประเทศญี่ปุ่นในปัจจุบัน (ทรายแก้ว ทิพากร, 2556: 122) เนื่องจากมีการทำสงครามเพื่อขยายดินแดนบ่อยครั้ง นักรบจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งในสังคมญี่ปุ่น

นักรบ ในภาษาญี่ปุ่นเรียกว่า ชามูไร คำว่า “ชามูไร” มีต้นกำเนิดจากคำว่า ซาบุระอู ซึ่งเป็นคำกริยาในภาษาญี่ปุ่นโบราณที่มีความหมายว่า รับผิดชอบ เพราะฉะนั้นชามูไรจึงมีความหมายว่า นักรบที่ทำหน้าที่คอยปกป้องและรับใช้นายเหนือหัวและถือเป็นคนชั้นอีกชนชั้นหนึ่ง (ปัญญา วิวัฒนานันท์, 2557: 13)

การจะเป็นชามูไรจะต้องผ่านพิธีบรรลุนิติภาวะโดยลูกหลานในตระกูลชามูไรมีอายุได้ 15 ปี จะต้องเข้าพิธี “เก็มปุกุ” เป็นการยืนยันและแสดงสถานะของตนเองว่าเป็นผู้ใหญ่แล้วจะได้รับชื่อใหม่เท่ากับชามูไรหนุ่มพร้อมจะรับผิดชอบตนเองและตระกูล สามารถแต่งงานเพื่อผลิตทายาทต่อไปได้อีกทั้ง

คุณสมบัติของชาวมูโรจะต้องศึกษาศิลปะและศาสตร์หลายแขนง ไม่ใช่แค่การต่อสู้ฟันดาบแต่ต้องรอบรู้ ทั้งวิชายิงธนู วิชาหอก ขี่ม้า ในยุคคามาคุระจนถึงยุคมุโรมาจิจะต้องศึกษาดำราพุทเซ็น ต้องมีความรู้ทางการทหาร ในยุคเอโดะต้องอ่านตำราขงจื้อเพื่อใช้เป็นหลักปฏิบัติตน ชาวมูโรจึงไม่เหมือนนักรบทั่วไป ที่มีแต่พลังกำลัง ชาวมูโรหนึ่งคนสามารถสู้ศึกกับทหารทั่วไปได้มากกว่าสิบคนและยังรู้วิธีนำทัพออกศึก เพราะฉะนั้นชาวมูโรจึงต้องผ่านการฝึกฝนและร่ำเรียนมามากกว่าจะสามารถออกมาทำงานและกลายเป็นชาวมูโรอย่างเต็มตัวรวมถึงชาวมูโรยังต้องเชี่ยวชาญศิลปศาสตร์ชั้นสูงหลายอย่าง ทั้งพิธีชงชา แต่งบทกลอน ดูแลพิธีการให้เจ้านายได้ ไปจนถึงการจัดดอกไม้ซึ่งทั้งหมดถือว่าเป็นศาสตร์ชั้นสูง (ยศไกร ส.ต้นสกุล, 2560: 45)

ในช่วงต้นของยุคเฮอัน (ค.ศ. 782 - ค.ศ. 967) จักรพรรดิคัมมุ (ค.ศ. 781 - ค.ศ. 806) ได้พยายามขยายอำนาจของราชสำนักและหวังจะทำให้อำนาจของพระองค์ทรงพลังและแพร่ขยายมากขึ้น แต่ดูเหมือนความหวังดังกล่าวจะเกิดปัญหาเมื่อกองกำลังทหารที่จักรพรรดิส่งไปเพื่อปรับกบฏเอมิชิกลับไร้ซึ่งแรงจูงใจและระเบียบวินัยจนต้องพ่ายแพ้ทัพกลับมา จักรพรรดิคัมมุจึงริเริ่มตำแหน่งโชกุนขึ้นมาเพื่อให้ไปปราบกบฏเอมิชิ นักรบจึงได้เข้ามามีบทบาททางสังคมจนเกิดเป็นชนชั้นชาวมูโรขึ้นมาซึ่งมีหน้าที่รับใช้รัฐบาล ให้การสนับสนุนในทุกด้านพร้อมกับมีสิทธิมากกว่าบุคคลทั่วไป มีที่ดินเป็นของตนเองและสามารถใช้ประโยชน์จากที่ดินได้อย่างเต็มที่ จนท้ายที่สุดจักรพรรดิคัมมุก็ยุติการทำสงครามส่งผลให้อำนาจของจักรพรรดิเริ่มอ่อนแอลงเรื่อย ๆ ในขณะเดียวกันกลุ่มตระกูลที่มีกำลังแข็งแกร่งทั่วเมืองเกียวโตได้เข้าครองตำแหน่งสำคัญในรัฐบาลและบางส่วนก็มีอำนาจเป็นผู้ปกครอง กลุ่มผู้ปกครองเหล่านี้มักจะเรียกเก็บภาษีจากประชาชนอย่างหนักจึงส่งผลให้ชาวนาหลายคนไร้ที่ดิน แต่ในบรรดากลุ่มชาวมูโรหรือผู้ที่ถวายเป็นข้ารับใช้ให้แก่กองทัพมักจะได้เปรียบกว่าคนอื่นเนื่องจากชาวมูโรจะได้รับอำนาจทางการเมืองและมีชนชั้นที่สูงขึ้น

ในภายหลัง ค.ศ. 814 บรรดาสมาชิกของตระกูลฟูจิวะระและสายตระกูลที่สืบทอดโดยตรงจากกษัตริย์เริ่มมีมากขึ้น บางคนถูกตัดสายออกไปจากตระกูลโดยได้รับพระราชทานนามสกุลใหม่ เช่นตระกูลเกนจิ เปลี่ยนนามสกุลเป็นตระกูลมินาโมโตะ และตระกูลเฮอิเกะ เปลี่ยนนามสกุลเป็นตระกูลไทระ คนเหล่านี้เมื่อออกจากเมืองหลวงหรือราชสำนักไปก็ยังคงเป็นเชื้อพระวงศ์อยู่ เมื่อไปยังท้องถิ่น บรรดาหัวหน้ากลุ่มชนก็ให้ความศรัทธาและนับถือ สุดท้ายคนเหล่านี้จึงกลายเป็นเจ้าของที่ดินและเป็นกลุ่มนักรบที่สำคัญ บรรดากลุ่มเจ้าของที่ดินหรือนักรบเหล่านี้เมื่อตั้งกองกำลังของตนเองแล้วมักเดินทาง

ไปขอเข้าร่วมกับกลุ่มคนที่มีฝีมือหรือมีอำนาจมากกว่ากลายเป็นชนชั้นการปกครองที่แบ่งทอดกันออกไปเรื่อย ๆ ในแต่ละกลุ่มอำนาจที่เข้มแข็งก็จะกระทบกระทั่งกับอีกกลุ่มหนึ่งจนเกิดการต่อสู้กันอยู่เสมอ ในแต่ละกลุ่มอำนาจมีตำแหน่งและหน้าที่กันและถือตนว่าเป็นการรับราชการโดยตรงเป็นขุนนางและเป็นนักรบไปในตัวซึ่งขุนนางนักรบเหล่านี้ที่เรียกกันว่า ซามูไร ซึ่งซามูไรคือผู้รับใช้แก่เจ้านายข้าแผ่นดิน (ปัญญา วิวัฒนานันท์, 2557: 32)

บทบาทของซามูไรนอกจากการออกรบหรือรับใช้บ้านเมืองแล้วนั้นซามูไรยังทำหน้าที่อื่น ๆ เช่น คอยเก็บภาษีและทำหน้าที่รักษาความสงบเรียบร้อยภายในเมืองคล้ายกับตำรวจในปัจจุบัน

ยุครุ่งเรืองของซามูไร

ยุคเฮอันตอนกลางและตอนปลาย (ค.ศ. 967 - ค.ศ. 1167) ถือได้ว่าเป็นยุครุ่งเรืองของซามูไร เนื่องจาก ในยุคนี้นิรชาสำนักมีกองกำลังทหารเพิ่มมากขึ้น กลุ่มซามูไรผู้ปกครองจึงกลายมาเป็นศูนย์กลางอำนาจใหม่ทางการเมืองด้วยการเข้าไปมีส่วนร่วมในกบฏโฮเง็งซึ่งเกิดขึ้นใน ค.ศ.1156 เป็นสงครามกลางเมืองช่วงสั้น ๆ ที่เกิดขึ้นจากความขัดแย้งเรื่องสิทธิในการสืบราชบัลลังก์ระหว่างจักรพรรดิโกะชิระกะวะ กับอดีตจักรพรรดิซุโตะกุ ในช่วงยุคเฮอันตอนปลายจึงทำให้อำนาจของพวกซามูไรแข็งแกร่งมากขึ้น (ปัญญา วิวัฒนานันท์, 2557: 47) จนในที่สุดในช่วงกบฏเฮจิ ใน ค.ศ. 1160 ซึ่งเป็นสงครามกลางเมืองช่วงสั้น ๆ ในยุคเฮอันเป็นสงครามที่เกิดขึ้นจากความขัดแย้งระหว่างสองตระกูลใหญ่ในเฮอันระหว่างตระกูลไทระและตระกูลมินาโมโตะ บรรดาซามูไรสามารถยึดตระกูลมินาโมโตะและตระกูลไทระให้ปะทะกันเองได้ หลังจากชัยชนะปรากฏออกมาอย่างเด่นชัดต่อกลุ่มซามูไร แม่ทัพ ไทระ โนะ คิโยะโมะริ จึงกลายเป็นผู้กุมอำนาจสูงสุดในราชสำนักซึ่งถือได้ว่าเป็นครั้งแรกที่ชนชั้นนักรบได้ขึ้นครองตำแหน่งชั้นสูงของญี่ปุ่นและสุดท้าย กลุ่มซามูไรจึงเข้าไปควบคุมรัฐบาลได้อย่างเต็มตัวเกิดเป็นคณะรัฐบาลของญี่ปุ่นชุดแรกที่ถูกรอบงำโดยซามูไร ส่วนองค์จักรพรรดิถูกลดทอนอำนาจให้มีสถานะเป็นเพียงประมุขของประเทศเท่านั้นไม่มีอำนาจบริหารบ้านเมืองอีก

เมื่อตระกูลไทระและตระกูลมินาโมโตะเข้าปะทะกันอีกครั้งใน ค.ศ. 1180 เป็นการเริ่มต้นสงครามเกมเป้อย่างเป็นทางการ สงครามยุติลงใน ค.ศ.1185 หลังสงครามสิ้นสุดลง มินาโมโตะ โนะ โยชิโตะโมะ

ผู้ชนะในสงครามครั้งนั้นได้ทำให้กลุ่มชาмуไรมีความเหนือกว่ากลุ่มชนชั้นสูงมากยิ่งขึ้น โดยใน ค.ศ. 1190 มินาโมโตะ โนะ โยะริโตะโมะ ได้ไปเยือนเมืองเคียวโตะและใน ค.ศ. 1192 ก็ได้เป็นผู้ก่อตั้งรัฐบาลโชกุนคามาคุระและดำรงตำแหน่งโชกุนในเมืองคามาคุระ หลังจากนั้นกลุ่มชาмуไรผู้ทรงอำนาจก็กลายเป็นนักรบชนชั้นนำที่ดำรงอยู่ภายใต้สำนักกลุ่มผู้ปกครองชนชั้นสูงหรือราชสำนักจักรพรรดิ

พอเข้าสู่ยุคคามาคุระ (ค.ศ. 1185 - ค.ศ. 1333) ถือได้ว่าเป็นอีกหนึ่งยุคที่เป็นยุครุ่งเรืองของชาмуไรเนื่องจาก เดิมทีชาмуไรเป็นเพียงนักรบรับจ้างให้กับองค์พระจักรพรรดิและกลุ่มชนชั้นสูงเท่านั้น แต่ต่อมาอำนาจของชาмуไรได้เริ่มก่อตัวขึ้นมาอย่างช้า ๆ จนในที่สุดชาмуไรสามารถยึดอำนาจของผู้ปกครองชั้นสูงไว้ได้และสร้างลำดับขั้นการบังคับบัญชาโดยมีศูนย์กลางการปกครองอยู่ที่โทเรียวหรือหัวหน้าของชาмуไรเพื่อทำการสะสมกำลังคนกับทรัพยากรต่าง ๆ และผูกพันมิตรกับกลุ่มอื่น ๆ ตามหลักการแล้วโทเรียวเหล่านี้จะถูกส่งไปรับตำแหน่งเป็นผู้ปกครองหรือผู้พิพากษาศาลแขวงตามจังหวัดต่าง ๆ เป็นเวลา 4 ปี แต่เมื่อชาмуไรเหล่านี้หมดวาระการทำงานก็มักจะไม่กลับมาสู่เมืองหลวงอีกครั้งและยังนำทายาทของตนมาสืบต่อตำแหน่งแทนเพื่อที่จะสามารถทำงานได้อย่างต่อเนื่องและสามารถเป็นผู้นำทัพออกปราบกบฏทั่วทั้งญี่ปุ่น

การเปลี่ยนแปลงด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม ช่วงปลายสมัยโทกูงาวะ

ยุคเอโดะ (ค.ศ.1603 - ค.ศ.1868) ตระกูลโทกูงาวะปกครองญี่ปุ่นโดยมีศูนย์กลางอำนาจอยู่ที่บะกุฟุแห่งเอโดะภายใต้นโยบายสันติสุข ไม่ติดต่อกับโลกตะวันตกและปลดแอกจากวัฒนธรรมของจีน ปิดกั้นการติดต่อสื่อสารเพื่อแลกเปลี่ยนความรู้และข้อมูลข่าวสารของประชาชนกับต่างชาติ ห้ามนับถือศาสนาคริสต์ ห้ามนักบวชและพ่อค้าต่างชาติเข้าประเทศญี่ปุ่น แม้ไม่ได้ติดต่อกับโลกตะวันตกโดยตรง แต่ภายในประเทศมีการดำเนินการทางการค้าและการพัฒนาอุตสาหกรรม เกษตรกรรม จนก่อให้เกิดการขยายตัวของเมืองใหญ่ อย่างไรก็ตามมีข้อยกเว้นสำหรับพ่อค้าชาวดัตช์และชาวจีนเท่านั้นที่ได้รับอนุญาตให้เข้ามาทำการค้าได้เฉพาะที่เมืองนางาซากิ แม้จะมีชาติตะวันตกอื่น ๆ ต้องการเข้ามาค้าขาย แต่ญี่ปุ่นก็ปฏิเสธและใช้วิธีลึงโทษรุนแรงหากพบชาวต่างชาติที่ไม่ใช่ชาวดัตช์และชาวจีน (ศุภกาญจน์ พงศ์ยี่หล้า, 2560: 13) เมื่อมีการดำเนินการทางการค้าและพัฒนาอุตสาหกรรมและเกษตรกรรม บ้านเมืองจึงสงบสุข ปราศจากสงครามทั้งภายในและภายนอกประเทศจนทำให้ชาмуไรไม่ได้ออกรบและทำสงคราม

ไต่เมียวซึ่งเป็นหัวหน้าของชาวมูโรจิงไม่มีรายได้เป็นผลให้ไต่เมียวไม่มีรายได้จากการแบ่งทรัพย์สินในการทำสงครามมาจ่ายเป็นรายได้ให้แก่ครอบครัว บรรดาไต่เมียวและชาวมูโรจิงต้องไปขูดรีดกับชาวนาและเรียกเก็บภาษีที่สูงขึ้นแต่รายรับของไต่เมียวและชาวมูโรจิงไม่เพียงพอ เศรษฐกิจจึงตกต่ำลงทำให้ประชาชนเริ่มเสื่อมศรัทธาในตัวโชกุน เนื่องจากโชกุนไม่สามารถคุ้มครองประชาชนและไม่สามารถให้การช่วยเหลือแก่ประชาชนได้ทำให้ประชาชนไม่ศรัทธาโชกุนจึงรวมตัวกันต่อต้านรัฐบาลโชกุน

ใน ค.ศ. 1853 ชาติดะวันตกหลายชาติ เช่น อังกฤษ รัสเซีย สหรัฐอเมริกา ได้พยายามเรียกร้องให้ญี่ปุ่นเปิดประเทศหลายครั้งแต่ไม่สำเร็จ โดยสหรัฐอเมริกาคือผู้ที่ให้ความสนใจกับการเปิดประเทศญี่ปุ่นมากที่สุด เนื่องจากในกลาง ค.ศ. 1840 สหรัฐอเมริกาได้ยึดแคลิฟอร์เนียเป็นอาณานิคมจากการทำสงครามกับเม็กซิโก การเดินเรือจากฝั่งแคลิฟอร์เนียข้ามมหาสมุทรแปซิฟิกเพื่อค้าขายกับจีนมีความจำเป็นต้องจอดแวะท่าเรือที่ญี่ปุ่นเพื่อเติมเชื้อเพลิงคือถ่านหินเพื่อเดินเรือต่อไปยังจีน สหรัฐอเมริกาต้องการให้ญี่ปุ่นจัดการป้องกันลูกเรือและทรัพย์สินของสหรัฐอเมริกา อนุญาตให้ชาวอเมริกันเข้าแวะเมืองท่าเพื่อเติมเสบียงอาหารเพื่อจัดตั้งสถานีเติมถ่านหินและเพื่อดำเนินการค้าขายหรือแลกเปลี่ยน (ศิริพร ดาบเพชร, 2556: 22) จนกระทั่งการเสนอให้ญี่ปุ่นเปิดประเทศนั้นเริ่มต้นที่เรือปืนของพลเรือจัตวาแมทธิว ซี. เพอร์รี่ ซึ่งเป็นนายทหารเรือระดับสูงของรัฐบาลสหรัฐอเมริกาและในฐานะผู้บังคับบัญชาทหาร เพอร์รี่ให้ความสำคัญกับการศึกษาของเจ้าหน้าที่ทหารมาก นอกจากนี้ยังมีส่วนร่วมในการผลักดันการก่อตั้งวิทยาลัยทหารเรือสหรัฐอเมริกา ในสมัยโชกุนโทกุงาวะ อิเอโยชิ (ค.ศ. 1837 - ค.ศ. 1853) พลเรือจัตวาแมทธิว ซี. เพอร์รี่ นำเรือรบของสหรัฐอเมริกาที่ชาวญี่ปุ่นเรียกว่าเรือดำ เข้ามาจอดปิดอ่าวเอูระงะใกล้กับนครเอโดะเรียกร้องให้รัฐบาลโชกุนเปิดประเทศทำการค้าขายกับสหรัฐอเมริกา มิฉะนั้นจะนำเรือติดอาวุธปืนใหญ่เข้าโจมตีเมืองเอโดะ (ยศไกร ส.ต้นสกุล, 2562: 183) พลเรือจัตวาแมทธิว เพอร์รี่ใช้วิธีทางการทูตแบบเรือปืนข่มขู่รัฐบาลโชกุนให้ยอมเปิดประเทศ รัฐบาลโชกุนภายใต้การนำของโชกุนอิเอโยชิ ตื่นตระหนกอย่างมากกับการข่มขู่จากเรือดำ โชกุนอิเอโยชิล้มป่วยจนถึงแก่กรรม ในปีเดียวกันนั้นบุตรชายของโชกุนอิเอโยชิ คือ โทกุงาวะ อิเอซาตะ (ค.ศ. 1837 - ค.ศ. 1853) ซึ่งสุขภาพอ่อนแอเช่นเดียวกันขึ้นดำรงตำแหน่งโชกุนคนต่อมา ใน ค.ศ. 1854 จึงยินยอมทำตามข้อเรียกร้องของนายพลแมทธิว เพอร์รี่ นำไปสู่งการลงนามในข้อตกลงเมืองคานางาวะโดยรัฐบาลโชกุนยอมเปิดเมืองท่าชิโมดะและฮาโกดาเตะให้แก่เรือของสหรัฐอเมริกาเข้ามาทำการค้าขายเท่ากับเป็นการสิ้นสุดการปิดประเทศญี่ปุ่นนานเป็นเวลาสองร้อยกว่าปี

การที่รัฐบาลโชกุนยินยอมลงนามเปิดประเทศค้าขายนั้นมิได้ทำเรื่องการแจ้งเรื่องพระจักรพรรดิ แต่อย่างไรทำให้รัฐบาลโชกุนถูกตำหนิอย่างมากว่ากระทำโดยพลการ ใน ค.ศ. 1855 นอกจากสหรัฐอเมริกาแล้ว อังกฤษเข้ามาและได้ลงนามในสนธิสัญญาเดียวกันรวมทั้ง รัสเซีย ดัตช์ ฝรั่งเศส ตามลำดับ แต่เนื่องจากทางราชสำนักและโตเมียวหัวอนุรักษ์ที่เกี่ยวโตไม่เห็นด้วย การลงนามนั้นคงยังไม่ประสบความสำเร็จทำให้โชกุนจำต้องเดินทางไปอธิบายให้แก่องค์จักรพรรดิรับรู้ แต่แล้วสถานการณ์ดูเหมือนจะช่วยบีบให้ญี่ปุ่นตัดสินใจเปิดประเทศเร็วขึ้นและต่อมาญี่ปุ่นก็ได้ทำสนธิสัญญา 5 ชาติ ขึ้นมากับ ฮอลันดา รัสเซีย อังกฤษ ฝรั่งเศส และสนธิสัญญานี้ถือว่าเป็นสนธิสัญญาอุบายปิดประเทศของ ญี่ปุ่น (ศุภกาญจน์ พงศ์ยี่หล้า, 2560: 13) การที่รัฐบาลโชกุนเปิดประเทศญี่ปุ่นให้แก่ชาวตะวันตกเข้ามาติดต่อค้าขายสร้างความไม่พอใจแก่ฝ่ายที่ต่อต้านรัฐบาลโชกุนโทกุงาวะโดยเฉพาะกลุ่มซามูไร สาเหตุที่เกิดกลุ่มต่อต้านเนื่องจากโชกุนโทกุงาวะทำให้เศรษฐกิจตกต่ำ ซามูไรตกงาน ทำให้พวกนักรบ ซามูไร ว่างงาน ความจงรักภักดีเสื่อมคลายเนื่องจากโชกุนไม่อาจให้ความคุ้มครองช่วยเหลือได้จึงต่อต้านรัฐบาลโชกุน กลุ่มต่อต้านจึงได้ใช้การเปิดประเทศญี่ปุ่นมาโจมตีรัฐบาลโชกุนในทางการเมืองและให้การสนับสนุนแก่พระจักรพรรดิที่เมืองเกียวโตภายใต้คติพจน์ซันโนโจอิหรือขบวนการความเคลื่อนไหวความเกลียดกลัวต่างชาติอย่างรุนแรงและเชิดชูองค์จักรพรรดิต่อต้านอนารยชน โดยเฉพาะซามูไรในแคว้นซัตสึมะและแคว้นโจชูซึ่งมีความเห็นว่าการยินยอมทำสนธิสัญญาที่เสียเปรียบทางการค้ากับชาติตะวันตกเกิดผลเสียแก่ประเทศ

รัฐบาลโทกุงาวะสามารถปกครองญี่ปุ่นมาได้อย่างสงบสุขเกือบ 250 ปี ซามูไรไม่ได้จึงไม่ได้รับผลประโยชน์จากการชนะสงครามเหมือนในอดีตทำให้ซามูไรอีกส่วนหนึ่งรวมถึงโตเมียวซึ่งเป็นหัวหน้าของซามูไรไม่มีรายได้จากการแบ่งทรัพย์สินในการทำสงครามมาจ่ายเป็นรายได้ให้แก่ครอบครัวส่งผลให้ซามูไรและโตเมียวยากจนลง ไม่สามารถปูนบำเหน็จลูกน้องได้เหมือนสมัยก่อน ความจงรักภักดีระหว่างเจ้านายและลูกน้องจึงลดลง ซามูไรส่วนใหญ่จึงไปปล้นสะดมเป็นอันธพาลและซูดริตภาชีจากชวานาแต่รายรับของโตเมียวและซามูไรก็ยังไม่เพียงพอ ส่งผลให้ในช่วงปลายสมัยเอโดะยังมีซามูไรที่ยากจนอยู่ ไม่เว้นแม้แต่โตเมียวที่มีเงินจากการเก็บภาษีน้อยแต่ก็ยังซูดริตจากรัฐบาลคือตระกูลโทกุงาวะ ดังนั้นโตเมียวจึงลดลงเรื่อย ๆ ซามูไรกับพ่อค้ามีปฏิสัมพันธ์และใกล้ชิดกันมากยิ่งขึ้น เนื่องจากมีผลประโยชน์ซึ่งกันและกัน คือซามูไรซึ่งถือว่าเป็นชนชั้นสูงได้รับการสนับสนุนหรือประโยชน์จากเงินของพ่อค้าบ้างในยามยากจน

ส่วนพ่อค้าได้สวมชุดชาмуไรเพื่อยกระดับสังคมของตนเอง ในระยะหลังจึงเห็นไต่เมียวหลายคนหันมาประกอบการค้าและธุรกิจจนกลายเป็นนายทุน

เนื่องจากเศรษฐกิจตกต่ำและสถานการณ์บ้านเมืองปราศจากศึกสงครามทั้งภายในและภายนอก ทำให้บรรดาชาмуไรว่างงานและไม่ได้ทำหน้าที่ของตนซึ่งก็คือการออกรบและทำสงคราม ชาмуไรบางส่วนจึงต้องเริ่มปรับตัวโดยการเข้ารับการศึกษาจากโรงเรียนจนสามารถอ่านออกเขียนได้และกลายเป็นนักวิชาการ นอกจากนี้ยังมุ่งเน้นศึกษาความรู้ของตะวันตกโดยเฉพาะวิชาตัทซึศึกษา ทั้งยังหันมาสนใจประวัติความเป็นมาของญี่ปุ่นตั้งแต่สมัยโบราณทำให้เกิดเป็นความรู้สึกชาตินิยมขึ้นจนนำไปสู่การต่อต้านรัฐบาลโชกุนเพราะเห็นว่าโชกุนเอาอำนาจการปกครองโดยชอบธรรมไปจากจักรพรรดิจนเกิดคำขวัญว่า “ล้มสถาบันโชกุน ยกย่องสถาบันจักรพรรดิ” เพื่อรักษาเอกลักษณ์หรือโคกุไตของญี่ปุ่นเอาไว้ (เพ็ญศรี กาญจนมัย, 2527: 51)

ระบบซันกินโคไตเป็นระบบให้ไต่เมียวสลับกันเข้ามาประจำการและคอยอารักขาโชกุนอยู่ที่เมืองเอโดะปีละ 6 เดือน เพื่อแสดงถึงความจงรักภักดีต่อโชกุน โดยภรรยาและลูกของไต่เมียวต้องอยู่ที่เมืองเอโดะเสมือนเป็นตัวประกันไม่ให้ไต่เมียวต่อต้านอำนาจของโชกุน ระบบดังกล่าวจึงทำให้เกิดการพัฒนาของเส้นทางคมนาคมให้มีความปลอดภัยอยู่เสมอ เนื่องจากมีการเดินทางไปมาเป็นประจำระหว่างเมืองที่อยู่ในการปกครองของไต่เมียวกับเมืองเอโดะ นอกจากนี้ความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับพ่อค้าที่ค้าขายตามแหล่งที่พักของไต่เมียวทำให้พ่อค้าสามารถซื้อตำแหน่งชาмуไรหรือกลายเป็นพ่อบุญธรรมลูกบุญธรรมกับตระกูลชาмуไรได้ เป็นการรวมตัวกันของชนชั้นชาмуไรกับสามัญชนส่งผลให้ระบบศักดินาเสื่อมลงและการรวมตัวกันของชนชั้นปกครองกับชนชั้นพ่อค้าทำให้บทบาทของชาмуไรตกต่ำลงอย่างเห็นได้ชัด ชาмуไรยศต่ำหลายคนเมื่อไม่ได้ประโยชน์จากการทำสงครามและจากโชกุนหรือไต่เมียวที่ยากจนลงก็หันมาประกอบธุรกิจการค้า (ศิริพร ดาบเพชร, 2556: 10)

ใน ค.ศ. 1858 โชกุนอิเอซาตะถึงแก่กรรมโดยที่ปราศจากบุตรและทายาท ฝ่ายต่อต้านรัฐบาลโชกุน นำโดย โทกุงาวะ นาริอากิ ไต่เมียวแห่งแคว้นมิโตะต้องการผลักดันให้บุตรชายของตน คือ โทกุงาวะ โยชิโนบุ (ค.ศ. 1866 - ค.ศ. 1867) ขึ้นเป็นโชกุนคนต่อมาแต่ไม่สำเร็จ ฝ่ายรัฐบาลโชกุนซึ่งนำโดยอิอิ นาโอชูเกะ (ค.ศ. 1858 - ค.ศ. 1860) ไต่เมียวแห่งฮิโกเนะสามารถผลักดันให้ตำแหน่งโชกุนเป็นของโทกุงาวะ อิเอโมจิ (ค.ศ. 1858 - ค.ศ. 1866) ได้สำเร็จ ทำให้อิอิ นาโอชูเกะ เรื่องอำนาจขึ้น

ในรัฐบาลโชกุน อีอี นาโอซูกะ นำประเทศญี่ปุ่นเข้าทำสนธิสัญญาเพื่อมิตรภาพและการค้ากับสหรัฐอเมริกาซึ่งมีนายทาวน์เซนต์ แฮร์ริส ผู้เป็นพ่อค้าที่ประสบความสำเร็จในนครนิวยอร์กและนักการเมืองเล็ก ๆ และเป็นกงสุลสหรัฐอเมริกาประจำญี่ปุ่นคนแรกเข้าเจรจาสถิติสัญญาแฮร์ริสระหว่างสหรัฐอเมริกาและญี่ปุ่นและได้รับเครดิตในฐานะนักการทูตผู้เปิดรัฐบาลโชกุนของญี่ปุ่นเพื่อการค้าและวัฒนธรรมต่างประเทศเป็นครั้งแรกจึงทำให้เกิดสนธิสัญญาแฮร์ริส (ทองสุก เกตุโรจน์, 2553: 127) และใน ค.ศ. 1858 เปิดเมืองท่าเพิ่มเติม ได้แก่ เมืองคานางาวะและนางาซากิให้แก่เรือของอเมริกาและมอบสิทธิสภาพนอกอาณาเขตให้แก่ชาวอเมริกันในญี่ปุ่น อีอี นาโอซูกะ กำจัดคู่แข่งทางการเมืองกลุ่มที่ต่อต้านรัฐบาลโชกุน เรียกว่า การกวาดล้างทางการเมืองปีอันเซ ไดเมียวโทกูงาวะ นาริอากิ ถูกกักบริเวณ ชุนนางชามูไรกลุ่มชนโนโจอิต่างต้องโทษตั้งแต่ประหารชีวิตจนถึงเนรเทศ อีอี นาโอซูกะ ถูกลอบสังหารโดยชามูไรจากแคว้นมิโตะ ในเหตุการณ์ที่ประตูกาคุระตะที่ปราสาทเอโดะใน ค.ศ. 1860 รัฐบาลโชกุนแต่งตั้งคณะทูตเดินทางไปยังสหรัฐอเมริกาเพื่อเจริญสัมพันธไมตรีและเรียนรู้อิทธิพลตะวันตก

แม้ว่าจะสูญเสียอำนาจทางการเมืองแต่ชามูไรกลุ่มชนโนโจอียังคงดำเนินการต่อต้านรัฐบาลโชกุนโทกูงาวะอย่างต่อเนื่องโดยเข้ายึดอำนาจในนครเกียวโตและทำร้ายขุนนางจากรัฐบาลโชกุน ใน ค.ศ. 1863 พระจักรพรรดิโคเม (ค.ศ. 1846 - ค.ศ. 1867) มีพระราชโองการให้ขับไล่ชาวตะวันตกออกไปจากญี่ปุ่น แม้ว่าโชกุนจะไม่มีเจตจำนงที่จะบังคับใช้ระเบียบแต่ก็เป็นแรงบันดาลใจในการโจมตีรัฐบาลโชกุน ใน ค.ศ. 1864 กองกำลังจากแคว้นโจชูซึ่งเป็นแคว้นที่มีบทบาทสำคัญในการฟื้นฟูพระราชอำนาจขององค์จักรพรรดิและร่วมโค่นล้มรัฐบาลโชกุนโทกูงาวะได้เข้ารุกรานพระราชวังหลวงเมืองเกียวโตเพื่อจะยึดถวายอำนาจคืนแต่พระจักรพรรดิในเหตุการณ์ที่ประตูกิมมิงแต่ไม่สำเร็จ จนกระทั่งใน ค.ศ. 1866 รัฐบาลโชกุนนำโดยโชกุนโทกูงาวะ อิเอโมจิ นำทัพของรัฐบาลโชกุนเข้ารุกรานตอบโต้แคว้นโจชู แต่ทว่าโชกุนอิเอโมจิกลับล้มป่วยลงจนถึงแก่กรรมที่ปราสาทโอซากะในปีเดียวกัน โทกูงาวะ โยชิโนบุ จึงขึ้นดำรงตำแหน่งโชกุนคนต่อมา เป็นโชกุนคนสุดท้ายของรัฐบาลโทกูงาวะ ซากาโมโตะ เรียวมะ ซึ่งเป็นชามูไร เป็นคนกลางนำชามูไรจากแคว้นซัตสึมะ นำโดย ไชโง ทากาโมริ และแคว้นโจชูนำโดยคัตสึระ โคโกโร มาทำข้อตกลงเป็นพันธมิตรกันเพื่อล้มการปกครองของรัฐบาลโชกุน โทกูงาวะ โยชิโนบุ โชกุนคนที่ 15 แห่งเอโดะยอมสวามิภักดิ์ต่อจักรพรรดิเมจิและลงจากตำแหน่งถือเป็นวันที่สิ้นสุดการปกครองระบอบโชกุนอย่างเป็นทางการและเป็นการฟื้นฟูอำนาจของสถาบันกษัตริย์ อย่างไรก็ตาม โทกูงาวะ โยชิโนบุซึ่งถือเป็นโชกุนคนสุดท้ายของญี่ปุ่นยังคงมีอิทธิพลอยู่ (ยศไกร ส.ต้นสกุล, 2560: 68)

หลังจากนั้นไม่นานในเดือนมกราคม ค.ศ. 1868 เกิดสงครามโบชินขึ้นซึ่งเป็นสงครามกลางเมืองในประเทศญี่ปุ่นระหว่างกำลังของรัฐบาลเอโดะซึ่งปกครองและผู้ที่มุ่งถวายอำนาจการเมืองแก่ราชสำนักจักรพรรดิ สงครามครั้งนี้มีสาเหตุมาจากความไม่พอใจบรรดาขุนนางและชาмуไรที่หลงเหลือจากการจัดการกับคนต่างด้าวของรัฐบาลโชกุนหลังการเปิดประเทศญี่ปุ่นเมื่อทศวรรษก่อน การปะทะครั้งแรกคือยุทธการโทะบะ-ฟูชิมิ เป็นศึกระหว่างพันธมิตรแคว้นซัสโซกับกองทัพของอดีตโชกุน กองทัพของโชกุนพ่ายแพ้ส่งผลให้จักรพรรดิมีพระราชอำนาจเต็มเหนืออดีตโชกุนโยะชิโนะบุอย่างสมบูรณ์

ในวันที่ 3 มกราคม ค.ศ. 1869 จักรพรรดิเมจิมีพระบรมราชโองการประกาศฟื้นฟูพระราชอำนาจอย่างเป็นทางการ กองกำลังของโชกุนส่วนหนึ่งได้หลบหนีไปยังเกาะฮอกไกโดและพยายามแบ่งแยกดินแดนตั้งเป็นรัฐอิสระสาธารณรัฐเอะโอะซะ อย่างไรก็ตามกองกำลังผู้จงรักภักดีต่อจักรพรรดิได้เข้ายุติการแบ่งแยกดินแดนนี้ในสงครามอะโอะตะเตะ ณ เกาะฮอกไกโด ในเดือนพฤษภาคม ค.ศ. 1869 การพ่ายแพ้ของกองกำลังฝ่ายโชกุนอันนำโดย เอะโนะโมะโตะ ทะเกะอะกิ และฮิจิคะตะ โทะชิโซ โดยในศึกครั้งนี้ถือเป็นจุดสิ้นสุดของระบอบโชกุนและเป็นการฟื้นฟูพระราชอำนาจในจักรพรรดิอย่างสมบูรณ์ (ปัญญาวิวัฒน์นันท์, 2557: 53)

เมื่อสิ้นยุคของโทกุงาวะใน ค.ศ. 1868 ชาмуไรที่หลงเหลืออยู่กลายเป็นข้าราชการชั้นสูงรับใช้ผู้ที่เป็นไต่เมียว ในยุคไต่โอะชาмуไรได้กลายมาเป็นตราสัญลักษณ์ที่ชาмуไรแสดงถึงอำนาจมากกว่าการที่จะเป็นนักรบ ชาмуไรยังคงได้อำนาจตามกฎหมายที่สามารถฆ่าใครก็ได้ที่ไม่แสดงความเคารพอย่างเหมาะสมต่อชาмуไรและเมื่อรัฐบาลกลางบังคับให้ไต่เมียวต้องลดจำนวนชาмуไรในสังกัดลง ปัญหาสังคมที่ตามมาคือจำนวนโรนินหรือชาмуไรที่ไร้สังกัดในช่วงสมัยการปกครองระบบขุนนางของประเทศญี่ปุ่นเพิ่มขึ้น เหตุที่ทำให้ชาмуไรเหล่านี้กลายเป็นโรนินมาจากการที่เจ้านายของพวกชาмуไรล่มสลายหรือสูญเสียความนิยมหรือสิทธิพิเศษไปทำให้จำนวนโรนินเพิ่มมากขึ้น และเมื่อสถาบันโชกุนเสื่อมลงอย่างรวดเร็ว การสิ้นสุดของสถาบันโชกุนหรือรัฐบาลทหารของญี่ปุ่นพร้อมกับการมีอำนาจของราชสำนักทำให้บทบาทและความจำเป็นในกำลังนักรบหรือชาмуไรหมดไป เมื่อโชกุนและรัฐบาลทหารไม่มีอีกต่อไปชาмуไรซึ่งเป็นนักรบจึงไม่มีความจำเป็นอีกต่อไปและนี่คือจุดสิ้นสุดของชาмуไรที่แท้จริงซึ่งต่อจากนั้นมาชาмуไรเป็นเพียงแค่ความทรงจำอันน่าตื่นตาของวัฒนธรรมญี่ปุ่นที่แปรรูปออกมาในรูปแบบอื่น ๆ

การปฏิรูปประเทศสมัยเมจิ

สมัยเมจิ (ค.ศ. 1868 - ค.ศ. 1912) เป็นช่วงเวลาของการเปลี่ยนแปลงครั้งสำคัญของญี่ปุ่นทั้งในด้านสังคม เศรษฐกิจ การเมืองและการปกครองโดยมีการวางรากฐานสำคัญหลายประการเพื่อพัฒนาประเทศเข้าสู่สมัยใหม่ โดยโชกุนคนสุดท้ายในยุคเอโดะ คือ โทกุงาวะ โยชิโนบุ คินอานาจให้จักรพรรดิเมจิให้บริหารราชการบ้านเมืองแทนระบอบโชกุน (ศิริพร ดาบเพชร, 2556: 36) ยุคเมจิเริ่มต้นหลังจากที่กลุ่มหัวก้าวหน้าในแคว้นโจชูและแคว้นซัตสึมะผนึกกำลังกันล้มล้างระบอบโชกุนและระบบซามูไร หลังจากล้มระบอบโชกุนได้แล้วจึงสถาปนารัฐธรรมนูญและรัฐบาลใหม่ที่มีองค์จักรพรรดิเป็นศูนย์กลางแห่งอำนาจและเพื่อจัดระเบียบสังคมและเศรษฐกิจในยุคนี้ให้เป็นระเบียบแบบแผนมากขึ้นจึงมีการปฏิรูปเมจิใน ค.ศ. 1868 เนื่องจากอิทธิพลตะวันตกเข้ามามีบทบาทในญี่ปุ่นในช่วงปลายสมัยโทกุงาวะ การที่จะสร้างญี่ปุ่นให้เป็นชาติที่ทันสมัยตามแบบชาติตะวันตกนั้นจึงจำเป็นต้องอาศัยความรู้ความเชี่ยวชาญจากตะวันตกและเพื่อสร้างเศรษฐกิจให้รุ่งเรือง (ฟูคุตาเกะ ทาดาชิ, 2538: 12) จึงมีการปฏิรูปด้านเศรษฐกิจเพื่อให้ญี่ปุ่นเจริญก้าวหน้าทางด้านเศรษฐกิจอย่างรวดเร็วเป็นการดำเนินการเพื่อแก้ไขปัญหาทางเศรษฐกิจและวางรากฐานเศรษฐกิจของประเทศให้มั่นคงทั้งเรื่องภาษี ระบบเงินตรา อุตสาหกรรมการทหารให้มีความเข้มแข็งทางการเมือง การปกครอง การปฏิรูปเมจิทำให้ประเทศญี่ปุ่นก้าวเข้าสู่ระบบอุตสาหกรรมอย่างรวดเร็ว นำไปสู่การเพิ่มอำนาจทางการทหารภายใต้คำขวัญว่า “ประเทศมั่งคั่ง กองทัพแข็งแกร่ง” กลุ่มคณาธิปไตยเมจิซึ่งเป็นกลุ่มผู้มีอำนาจจากแคว้นพันธมิตรได้ร่วมกันจัดตั้งรัฐบาลภายใต้พระราชอำนาจในจักรพรรดิขึ้น เพื่อรวบรวมอำนาจของตนให้เข้มแข็งและสามารถต่อกรกับรัฐบาลสมัยเอโดะ โชกุน ไคเมียว และชนชั้นซามูไรที่ยังคงเหลืออิทธิพลอยู่ ภายหลังการปฏิรูปเมจิซามูไรจึงถูกลดอำนาจทางการเมืองลงและล่มสลายไป (อภิวชิษฐ์ มูลแก้ว, 2559: 22)

การฟื้นฟูซามูไร

ในช่วงตอนต้นของเมจิมีการฟื้นฟูซามูไร เมื่อตระกูลโทกุงาวะถูกโค่นล้ม จักรพรรดิเมจิได้สั่งให้ (ค.ศ. 1867 - ค.ศ. 1912) ซึ่งเป็นจักรพรรดิเมจิตระหนักได้ถึง การเริ่มต้นระบอบการปกครองใหม่ การฟื้นฟูจะประสบความสำเร็จได้จำเป็นต้องมีการตั้งถิ่นฐานสำหรับชนชั้นซามูไร เมื่อรัฐบาลยกเลิกการปกครองของรัฐบาลโชกุน รัฐบาลเมจิจึงกังวลเกี่ยวกับสถานการณ์ของซามูไร เนื่องจากเมื่อล้มเลิก

ระบอบโซภุณทำให้ต้องล้มเลิกชนชั้นชาวมุไรไปด้วย ชาวมุไรบางส่วนที่ยังคงหลงเหลืออยู่จึงตงงานและไม่มีรายได้อ มีเพียงคณะรัฐบาลไม่กี่คนที่จะให้การศึกษาแก่ชาวมุไร หนึ่งในคณะรัฐบาล อิวะคุระ โทโมมิ ซึ่งเป็นที่ปรึกษาของจักรพรรดิมีตสึฮิโตะ ให้การสนับสนุนแก่การศึกษาของชาวมุไรเนื่องจากสมาชิกส่วนใหญ่ของรัฐบาลเคยเป็นชนชั้นชาวมุไร (Harry D. Harootunian, 2007: 12)

เนื่องจากปัญหาของชาวมุไรที่ยังคงหลงเหลืออยู่ รัฐบาลจึงหาทางแก้ไขเพื่อที่จะสามารถฟื้นฟูชาวมุไรโดยการขยายอุตสาหกรรมและเกษตรกรรมเพื่อเพิ่มการลงทุนและการจ้างงานของชาวมุไร ในเวลาเดียวกันจะทำให้ชนชั้นชาวมุไรซึมซับการเข้าสู่สังคมใหม่จึงจัดตั้งโครงการที่เรียกว่า ชิโซกุจูกุชาน หรือที่รู้จักกันว่านโยบายการฟื้นฟูชาวมุไรโดยการพยายามสร้างงานให้กับชาวมุไรให้ชาวมุไรที่มีความสามารถควบคุมและดูแลกิจการใหม่ ๆ ผู้ที่มีร่างกายแข็งแรงจะได้รับการจ้างงานเป็นแรงงานและภายในไม่กี่ปีการผลิตในส่วนต่าง ๆ ของประเทศจะเพิ่มขึ้นอย่างเพียงพอเพื่อให้ชาวมุไรทุกคนที่ว่างงานจัดหากองกำลังที่ปราศจากข้อผูกมัด

สิ่งสำคัญอันดับแรกของโครงการดังกล่าว คือ รัฐบาลพยายามชักนำให้ชาวมุไรบุกเบิกที่ดินที่ไม่เคยมีการเพาะปลูกเพื่อลงทุนและทำการเกษตรกรรม ส่งผลให้ผลผลิตทางการเกษตรเพิ่มขึ้น และเนื่องจากที่ดินส่วนใหญ่ที่ได้รับการจัดสรรเพื่อการบุกเบิกในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของฮอนชูและในฮอกไกโด รัฐบาลจึงตระหนักถึงความจำเป็นที่จะให้ชาวมุไรย้ายไปตั้งถิ่นฐานในพื้นที่เหล่านี้ทำให้ชาวมุไรได้รับการคัดเลือกจากจังหวัดต่าง ๆ และได้ย้ายไปอยู่ในดินแดนทางภาคเหนือของฮอนชูและฮอกไกโดที่ได้รับมอบหมายให้เป็นแหล่งพักพิง (Harry D. Harootunian, 2014: 17)

การยกเลิกระบอบชนชั้น

การกำหนดระเบียบในสังคมที่เข้มงวดในสมัยโทกูงาวะ มีส่วนส่งเสริมให้ระบบการปกครองมั่งคั่งและสังคมเป็นระเบียบเรียบร้อย แต่เมื่อเข้าสู่สมัยเมจิ ระบบโครงสร้างสังคมที่แบ่งชนชั้นไม่เป็นที่ยอมรับของชาติตะวันตก ดังนั้นรัฐบาลเมจิจึงดำเนินการยกเลิกอภิสิทธิ์ทางชนชั้น โดยเฉพาะชนชั้นนักรบที่เริ่มถูกลดบทบาทลงตั้งแต่สิ้นสุดระบอบโซภุณ การยกเลิกชนชั้นทำอย่างเป็นขั้นตอน คือ การออกประกาศยกเลิก

ระบอบชนชั้นใน ค.ศ. 1869 ทำให้ประชาชนทุกคนมีความเสมอภาคกันและทุกชนชั้นสามารถแต่งงานกันได้

ใน ค.ศ. 1873 รัฐบาลประกาศให้เก็บภาษีรายได้ของชาวมุโรและออกกฎหมายเกณฑ์ทหารตามแบบสากล โดยชายทุกคนที่มีอายุ 20 ปี ต้องเกณฑ์ทหาร (ศิริพร ดาบเพชร, 2556: 49) ทหารในกองทัพสมัยใหม่ขององค์พระจักรพรรดิแห่งประเทศญี่ปุ่นล้วนแล้วแต่เป็นทหารที่ถูกเกณฑ์เข้ามาทั้งสิ้นแต่ก็มีชาวมุโร (เก่า) หลายคนอาสาไปเป็นทหารและอีกหลายคนก็เข้าไปฝึกเพื่อที่จะเป็นเจ้าหน้าที่อยู่ในกองทัพ ผู้ที่เป็นเจ้าหน้าที่ในกองทัพนี้ส่วนใหญ่แล้วจะมีจุดเริ่มต้นมาจากชาวมุโรแทบทั้งสิ้นทำให้ชาวมุโรเข้ามาทำงานพร้อมกับแรงจูงใจและวินัยขั้นสูงประกอบกับการหมั่นฝึกฝนที่โดดเด่นผิดธรรมดา นักเรียนแลกเปลี่ยนชาวญี่ปุ่นหลายคนในช่วงหลังก็ล้วนเป็นชาวมุโรมาก่อนเช่นกัน ที่เป็นเช่นนั้นไม่ใช่เพราะว่าชาวมุโรเท่านั้นถึงจะเป็นนักเรียนแลกเปลี่ยนได้แต่เป็นเพราะว่าชาวมุโรหลาย ๆ คนอ่านออกเขียนได้และมีการศึกษาที่ดี นักเรียนแลกเปลี่ยนบางคนเริ่มต้นเรียนที่โรงเรียนเอกชนก่อนเพื่อโอกาสทางการศึกษาที่สูงขึ้น ในขณะที่เดียวกันชาวมุโรเก่าอีกหลายคนก็หันมาจับปากกาแทนปืนและได้กลายเป็นนักข่าวและนักประพันธ์และยังได้ตั้งสำนักหนังสือพิมพ์ของตนเองอีกด้วย ส่วนอดีตชาวมุโรคนอื่น ๆ ได้เข้าไปรับใช้คณะรัฐบาลเนื่องจากชาวมุโรสามารถอ่านออกเขียนได้และมีการศึกษา (Harry D. Harootunian, 2007: 15) ใน ค.ศ.1876 ได้ออกกฎหมายห้ามชาวมุโรพกดาบซึ่งเป็นสัญลักษณ์และสิทธิพิเศษของชนชั้นชาวมุโร ทำให้เกียรติยศและสิทธิพิเศษต่าง ๆ ของชนชั้นนี้ถูกลดลงและหลังเข้าสู่เมจิเกือบ 10 ปี สิทธิพิเศษและบทบาทของชนชั้นนี้กรบในสังคมญี่ปุ่นที่ดำเนินมานานสิ้นสุดลง (Reischauer, 1997: 82)

ปัญหาสำคัญประการหนึ่งของรัฐบาลคือ การที่ยังต้องจ่ายเงินบำนาญให้แก่ขุนนางและชาวมุโรเป็นรายปี การใช้ระบบนี้เป็นภาระแก่รัฐบาล ใน ค.ศ. 1876 รัฐบาลจึงประกาศยกเลิกระบบการจ่ายเงินรายปี เปลี่ยนจากการจ่ายเงินรายปีของชาวมุโรเป็นพันธบัตรทำให้รายได้ต่อปีของชาวมุโรลดลง การดำเนินการเหล่านี้ทำให้ระบบฟิวคัลซึ่งเป็นระบบความสัมพันธ์ระหว่างเจ้านายกับลูกน้องสิ้นสุดลง ชนชั้นชาวมุโรจึงสิ้นสุดลง (ศิริพร ดาบเพชร, 2556: 49)

สรุป

ในสมัยโทกูงาวะ ญี่ปุ่นปิดประเทศไม่ติดต่อกับชาติตะวันตกปิดกั้นการติดต่อและการค้าขายกับชาติตะวันตกรวมไปถึงการห้ามนับถือศาสนาคริสต์และดำเนินการทางการค้าและพัฒนาอุตสาหกรรมและการเกษตรกรรมภายในประเทศอย่างเงียบสงบ จนกระทั่งในตอนปลายสมัยโทกูงาวะประสบปัญหาต่าง ๆ ทั้งในด้านเศรษฐกิจและด้านสังคมโดยเฉพาะปัญหาของชามูไร เนื่องจากปราศจากศึกสงครามทั้งภายในและภายนอกประเทศทำให้ชามูไรตงงาน ไม่ได้ออกรบหรือทำสงคราม ไตเมียวซึ่งเป็นหัวหน้าของชามูไรจึงไม่มีรายได้ให้แก่ครอบครัวส่งผลให้ชามูไรต้องไปขูดรีดกับชาวนา และเรียกเก็บภาษีที่สูงขึ้นทำให้ทั้งชาวนาและประชาชนไม่พอใจโชกุน เนื่องจากโชกุนไม่สามารถคุ้มครองประชาชนและไม่สามารถให้ความช่วยเหลือแก่ประชาชนได้ ประชาชนจึงเริ่มเสื่อมศรัทธาในตัวโชกุนและเกิดการต่อต้านรัฐบาลโชกุน จนเมื่อชาติตะวันตกขยายอาณานิคมเข้ามาซึ่งกลายมาเป็นผลกระทบที่ทำให้รัฐบาลโชกุนต้องยอมเปิดประเทศจนนำไปสู่การลงนามในข้อตกลงเมืองคานางาวะ โดยรัฐบาลโชกุนยอมเปิดเมืองท่าชิโมดะ และฮาโกดาเตะให้แก่เรือของสหรัฐอเมริกาเข้ามาทำการค้าขาย เท่ากับเป็นการสิ้นสุดการปิดประเทศ ญี่ปุ่นเป็นเวลานานกว่าสองร้อยปี

เนื่องจากรัฐบาลโทกูงาวะสามารถปกครองญี่ปุ่นมาได้อย่างสงบสุขเกือบ 250 ปี ทำให้ชามูไรไม่ได้ทำหน้าที่ของตนจึงไม่ได้รับผลประโยชน์จากการทำสงครามทำให้ชามูไรรวมถึงไตเมียวไม่มีรายได้จึงไปปล้นสะดมและขูดรีดภาษีกับชาวนาแต่รายรับของไตเมียวและชามูไรยังไม่เพียงพอ จนกระทั่งในช่วงปลายสมัยเอโดะบรรดาชามูไรยากจนลง เศรษฐกิจตกต่ำลงจนเป็นปัญหา ชามูไรจึงต้องเริ่มปรับตัว โดยชามูไรส่วนหนึ่งที่มีการศึกษาสามารถอ่านออกเขียนได้กลายเป็นนักวิชาการ นอกจากนี้ความเจริญของชนชั้นพ่อค้าเป็นเหตุให้เกิดความสัมพันธ์อันใกล้ชิดระหว่างชามูไรกับพ่อค้า ชามูไรอีกบางส่วนจึงหันมาประกอบธุรกิจทางการค้า

เมื่อโชกุนคนสุดท้าย โทกูงาวะ โยชิโนบุ ยอมสวามิภักดิ์ต่อจักรพรรดิเมจิและลงจากตำแหน่งคืนอำนาจให้จักรพรรดิเมจิให้บริหารราชการบ้านเมืองแทนระบอบโชกุนถือเป็นวันที่สิ้นสุดการปกครองระบอบโชกุนอย่างเป็นทางการ ชามูไรที่หลงเหลืออยู่กลายเป็นข้าราชการชนชั้นสูงรับใช้ผู้ที่เป็นไตเมียว และเมื่อรัฐบาลกลางบังคับให้ไตเมียวต้องลดจำนวนชามูไรในสังกัดลง ปัญหาสังคมที่ตามมาคือ จำนวนโรนินหรือชามูไรที่ไร้สังกัดในช่วงสมัยการปกครองระบบขุนนางของประเทศญี่ปุ่นเพิ่มมากขึ้น จนกระทั่ง

เกิดการปฏิรูปเมจิเพื่อจัดระเบียบทางสังคมและเศรษฐกิจรวมไปถึงการทหาร จัดตั้งรัฐบาลภายใต้พระราชอำนาจในจักรพรรดิขึ้นล้มล้างระบอบโชกุนและมีศูนย์กลางอยู่ที่จักรพรรดิ ภายหลังจากการปฏิรูปเมจิชนชั้นซามูไรจึงถูกลดบทบาทลงไปด้วย เนื่องจากเมื่อล้มล้างระบอบโชกุนลง ซามูไรซึ่งเป็นนักรบจึงไม่มีความจำเป็นอีกต่อไปจึงเป็นเหตุให้ต้องลดบทบาทและล้มเลิกชนชั้นซามูไร รัฐบาลเมจิตระหนักถึงปัญหาของซามูไร เนื่องจากซามูไรบางส่วนที่ยังคงหลงเหลืออยู่ตงงานและไม่มีรายได้จึงจัดตั้งนโยบายการฟื้นฟูซามูไรหรือซิวชิกุจูกุชานเพื่อเป็นการสร้างงานให้แก่ซามูไรทำให้ซามูไรมีรายได้เกิดเป็นแรงงานและเกิดการจ้างงาน และเมื่อรัฐบาลเมจิต้องการที่จะยกเลิกระบอบชนชั้น เนื่องจากต้องการให้ประชาชนทุกคนมีความเสมอภาคกันจึงประกาศยกเลิกชนชั้นโดยเฉพาะชนชั้นซามูไรที่เริ่มถูกลดบทบาทลงตั้งแต่สิ้นสุดระบอบโชกุน รัฐบาลเมจิได้ออกกฎหมายให้เกณฑ์ทหารกองทัพประจำชาติแบบตะวันตกโดยชายทุกคนที่มีอายุ 20 ปี ต้องเกณฑ์ทหาร ซามูไรที่ยังคงหลงเหลืออยู่อาสาไปเป็นทหารและอีกหลายคนได้เข้าไปฝึกเพื่อที่จะเป็นเจ้าหน้าที่อยู่ในกองทัพ ซามูไรเก่าอีกหลายคนหันมาจับปากกาแทนปืน และได้กลายเป็นนักข่าวและนักประพันธ์และยังได้ตั้งสำนักหนังสือพิมพ์ของตนเอง ส่วนอดีตซามูไรคนอื่น ๆ ได้เข้าไปรับใช้คณะรัฐบาลเนื่องจากซามูไรสามารถอ่านออกเขียนได้และมีการศึกษา อีกทั้งการที่รัฐบาลต้องจ่ายเงินบำนาญให้แก่ซามูไรเป็นรายปีเป็นภาระแก่รัฐบาลจึงประกาศยกเลิกระบบการจ่ายเงินบำนาญ เปลี่ยนเป็นพันธบัตรทำให้รายได้ต่อปีของซามูไรลดลงทำให้ระบบฟิวต์ลีสสิ้นสุดลงถือเป็นการสิ้นสุดของชนชั้นซามูไร

ชนชั้นซามูไรถือเป็นชนชั้นที่มีความสำคัญ เนื่องจากเป็นนักรบและคอยปกป้องประเทศและประชาชนมาโดยตลอด แต่เนื่องจากสถานการณ์ทางการเมืองและทางสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป ซามูไรจึงจำเป็นต้องปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ทางการเมืองและสังคมนั้น จะเห็นได้ว่าเมื่อบริบททางสังคมเปลี่ยนไป ซามูไรมีการปรับตัวอยู่เสมอ เนื่องจากซามูไรมีจำนวนมากจึงมีทั้งกลุ่มซามูไรที่สามารถปรับตัวได้สำเร็จและกลุ่มซามูไรที่ยังไม่สามารถปรับตัวได้สำเร็จ จนกระทั่งเมื่อชนชั้นซามูไรถูกลดบทบาทและล่มสลายไป เป็นผลทำให้ซามูไรที่ยังคงหลงเหลืออยู่ต้องปรับตัวไปพร้อมกับนโยบายทางการเมืองในรูปแบบใหม่ ซามูไรจึงเป็นความทรงจำของวัฒนธรรมญี่ปุ่นที่แปรรูปออกมาในรูปแบบอื่น ๆ

บรรณานุกรม

หนังสือ

คริสโตเฟอร์ โทโตะโจนส์. (2554). **ญี่ปุ่นสมัยใหม่: ความรู้ฉบับพกพา**. พลอยแสง เอกญาติ ผู้แปล.

กรุงเทพฯ: openwolrds.

จันทร์ฉาย ภัคอธิคม. (2549). **ประวัติศาสตร์ญี่ปุ่นสมัยใหม่**. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัย

รามคำแหง.

ทรายแก้ว ทิพากร. (2556). **คมขามูไร : รากฐานการเมืองญี่ปุ่น**. ม.ป.ท.

บิสลีย์ ดับเบิลยู จี. (2553). **ประวัติศาสตร์ญี่ปุ่นสมัยใหม่ : The Modern History of Japan**. ทองสุก

เกตโรจน์ ผู้แปล. กรุงเทพฯ : ศูนย์พัฒนาหนังสือ กรมวิชาการ.

ปัญญา วิวัฒนานันท์. (2557). **โชกุน 700 ปีประวัติศาสตร์ขามูไรและรัฐบาลทหารญี่ปุ่น**.

กรุงเทพฯ : ยิปซี กรุ๊ป.

พรรณี ฉัตรพลรักษ์. (2526). **ญี่ปุ่น : การก่อตัวเป็นชาติสมัยใหม่**. โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

เพ็ญศรี กาญจนมัย. (2538). **ญี่ปุ่นสมัยใหม่**. กรุงเทพฯ: เนติกุลการพิมพ์.

_____. (2527). **ประวัติศาสตร์ทั่วไปของญี่ปุ่นสมัย**. นครปฐม : โรงพิมพ์ศูนย์ส่งเสริม

และฝึกอบรมการเกษตรแห่งชาติ.

ยศไกร ส.ต้นสกุล. (2562). **สงครามในประวัติศาสตร์ญี่ปุ่น ยุคเซ็นโกคุ (ฉบับปรับปรุง)**. กรุงเทพฯ : ฐิ

รอบ พับลิชซิง.

วีระชัย โชคมุกดา. (2554). **ประวัติศาสตร์ญี่ปุ่น**. กรุงเทพฯ : ยิปซี กรุ๊ป.

ศิริพร ดาบเพชร. (2556). **ประวัติศาสตร์ญี่ปุ่นสมัยใหม่ : จากปลายสมัยโทกูงาวะถึงการสิ้นสุด**

จักรวรรดินิยมญี่ปุ่น. กรุงเทพฯ : เลย์ปรีนส์การพิมพ์.

ศุภกาญจน์ พงศ์ยี่หล้า. (2560). **ญี่ปุ่นสมัยใหม่.** กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

Harry D. Harootunian. (2014). **The Economic Rehabilitation of the Samurai in the Early Meiji Period.** Association for Asian Studies.

Harry D. Harootunian. (2007). **The Progress of Japan and the Samurai Class.** Association for Asian Studies.

เว็บไซต์

ยศไกร ส.ต้นสกุล. (2560). **อวสานยุคซามูไร : การผูกขาดอำนาจของรัฐบาลบากูฝุ.** เข้าถึงเมื่อ

29 กุมภาพันธ์ 2563. เข้าถึงได้จาก [http://www.gypzyworld.com/article/view/318?fbclid=](http://www.gypzyworld.com/article/view/318?fbclid=IwAR3jBItY-3lum8VYOEw0YPdkVcRbPZsXMU5Vmq_oXlOTMzV0HFkFJHIkVcc)

[IwAR3jBItY-3lum8VYOEw0YPdkVcRbPZsXMU5Vmq_oXlOTMzV0HFkFJHIkVcc.](http://www.gypzyworld.com/article/view/318?fbclid=IwAR3jBItY-3lum8VYOEw0YPdkVcRbPZsXMU5Vmq_oXlOTMzV0HFkFJHIkVcc)

_____. (2560). **12 เรื่องที่คุณอาจไม่รู้เกี่ยวกับซามูไร.** เข้าถึงเมื่อ 1 มีนาคม 2563. เข้าถึงได้จาก

<http://www.gypzyworld.com/article/view/572?fbclid=IwAR2yq08kdInbcu3Z0CU5K>

[K8YoyPKRmsk1XLPrNBsYrx2rpiR8FNbd5g6O4.](http://www.gypzyworld.com/article/view/572?fbclid=IwAR2yq08kdInbcu3Z0CU5K)

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ-สกุล	นางสาววรฤทัย ดุสิตศิริพรสถิต
วันเกิด	10 พฤษภาคม พ.ศ. 2541
ที่อยู่	115/323 หมู่บ้านเมืองประชา ซอย14 ถนนกรุงเทพ-ปทุม ตำบลบางคูวัด อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี 12000
หมายเลขโทรศัพท์	085-1202280
ประวัติการศึกษา	พ.ศ. 2559 : สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายจากโรงเรียนชลประทาน วิทยา พ.ศ. 2563 : สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาอักษรศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาเอเชีย ศึกษา ภาาษาญี่ปุ่น คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร